

24. Шредер Г. Німеччина підтримує Україну на шляху до ЄС / Г. Шредер // *Голос України*. – 2003. – 5 червня. – С. 2.

РЕЗЮМЕ

РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ И ФРГ В СФЕРЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Пантьо О. О. (Ужгород)

В статье рассматриваются отдельные аспекты межгосударственного сотрудничества между Украиной и Германией в плане европейской интеграции. Исследуются главные приоритеты и направления внешней политики нашей страны с ФРГ. Также сделана попытка определить роль сегодняшней Германии во внешнеполитическом курсе нашей страны. Определено место Украины во внешней политике ФРГ. Обобщены факторы, которые влияют на имидж нашей страны в Германии в плане европейской перспективы Украины. Сделано характеристику договорно-правовой базы между странами, исследовано динамику отношений в плане уровня актуальности межгосударственного диалога и особенностей политического развития Украины и ФРГ. На основе изучения уровня научной разработки темы сделано краткую характеристику отдельных научных источников.

Ключевые слова: украинско-германские отношения, внешняя политика, европейская интеграция, политические отношения, Европейский Союз, европейский выбор Украины.

SUMMARY

REALITIES AND PERSPECTIVES OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND GERMANY IN THE SPHERE OF EUROPEAN INTEGRATION

O. Pantyo (Uzhhorod)

The article analyses the Ukrainian and German relations in the sphere of European integration at the present stage. The place of Ukraine in the German foreign policy is defined, the role of Germany in the foreign policy of our state is characterized. The political and diplomatic, trade and economic and other relations between Germany and Ukraine is analysed. The article shows the evolution of these relations in connection with European integration and political solution of the problems arising from the past.

Key words: Ukrainian and German relations, foreign policy, European integration, political relations, European Union, European choice of Ukraine.

УДК 327 (477) (460)

УКРАЇНСЬКО-ІСПАНСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Талапко Н. С., Тишук А. Г. (Ужгород)

У статті досліджується становлення та розвиток співробітництва між Україною та Іспанією в процесі європейської інтеграції. Подається еволюція розвитку двосторонніх відносин, аналізуються основні проблеми та окреслюються перспективні напрямки міждержавних взаємовідносин.

Ключові слова: Україна, Іспанія, міждержавні взаємовідносини, Європейський Союз, інтеграція.

Вступивши в ХХІ століття і в нове тисячоліття, європейці перегортають нову сторінку своєї історії. Жодна сучасна держава, яка прагне називатися цивілізованою, не може відокремитися від інших країн і відсторонитися від міжнародних відносин. Україна також не є винятком і посідає в світовому співтоваристві та міжнародних зв'язках своє місце.

Як відомо, авторитет країни на міжнародній арені залежить, головним чином, від результатів її зовнішньої політики. Виважена, прагматична, раціональна і далекоглядна зовнішня політика створює передумови для прискорення політичного, економічного і

соціального розвитку країни. Важливим чинником розвитку у контексті здійснення Україною зовнішньої політики та реалізації національних інтересів є співпраця з країнами Західної Європи та Іспанією зокрема як розвиненою країною світу.

Вплив Іспанії на європейському та світовому просторі значно зріс за останні роки. За роки свого членства в ЄС країні вдалося зайняти гідне місце серед європейських держав, збільшити свою роль на міжнародній арені та закріпити свої позиції в якості «мосту», який пов'язує ЄС з Латинською Америкою та країнами Магрибу. Слід зазначити, що Іспанія може стати взірцем

для подальшої трансформації України, а також її надійним партнером і союзником у різноманітних сферах.

Останнім часом з'явилося достатньо досліджень з питань зовнішньої політики України. Насамперед, можна виділити роботи таких авторів, як С.Василенко, В.Манжола, Б.Парахонський [2; 4; 13] та ін. Проте співпраця України з Іспанією, поряд з іншими країнами Західної Європи, заслуговує на окрему увагу. Що стосується безпосередньо вітчизняної та зарубіжної іспаністики, окремі аспекти зовнішньої політики Іспанії, без аналізу українського напрямку, розкриваються у роботах В.Копійки, М.Фарел, Т.Борзел [3; 15; 19] та ін.

Окремо слід виділити роботи російських іспаністів. Зокрема у монографії Н. Анікеєвої «Іспанія у сучасному світі: 1976-2004 рр.» в рамках комплексного дослідження основних напрямів зовнішньої політики Іспанії розглядається українсько-іспанська взаємодія (в контексті розвитку відносин Іспанії з державами колишнього СРСР) [1].

Таким чином, у вітчизняній та зарубіжній науці тема українсько-іспанських відносин залишається розробленою недостатньо. Хоча сьогодні накопичилося чимало наукових робіт з питань євроінтеграційних прагнень України, існують окремі наукові дослідження, присвячені іспанській проблематиці, однак комплексне дослідження взаємин України та Іспанії, яке б дозволило створити теоретичне підґрунтя для побудови моделі ефективних міждержавних відносин, сьогодні відсутнє. Це створює передумови для заочаткування досліджень у цій сфері.

Метою даної статті є дослідження процесу становлення та розвитку співробітництва між Україною та Іспанією в процесі європейської інтеграції, аналіз сучасного стану політичної взаємодії, визначення проблем у цій сфері та окреслення перспектив подальшого співробітництва.

Іспанія та Україна - доволі великі, та все ж периферійні країни в європейському контексті. Цей історичний досвід і географічне розташування дуже відрізняються від країн у серці Європейських Спільнот. Це означає, що вони можуть зробити унікальний внесок у дискусію про сутність Європи та її майбутню інтеграцію. Схожі за розміром і своїми прагненнями щодо створення ширшої, ширшої Європи з єдиним голосом у ній, Україна та Іспанія можуть взяти участь у цій дискусії про майбутнє європейської інтеграції, а не залишати це на розсуд країн по обидва боки Рейну або столиць трьох чи чотирьох великих держав-членів ЄС.

Уряд Королівства Іспанія визнав Україну незалежною державою 31 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між Україною і Королівством Іспанія були встановлені 30 січня

1992 року шляхом підписання у Празі спільного комюніке, в якому закріпилося прагнення обох держав встановити та розвивати дипломатичні відносини у дусі «дружби і співробітництва, що базуються на принципах взаємної поваги, суверенітету, рівності і невтручання у внутрішні справи один одного» [11].

У серпні 1992 року розпочало функціонування в Києві постійне дипломатичне представництво Королівства Іспанія в Україні. Візит Міністра закордонних справ Іспанії Франсіско Фернадеса Ордосеса в Україну 23 квітня 1992 року сприяв розвитку двосторонніх відносин. Під час цього візиту сторони підписали меморандум про консультації між Урядами двох країн, який передбачав, зокрема, періодичне обговорення міжнародних питань, теми розроблення та двосторонніх відносин.

Під час робочого візиту заступника Міністра закордонних справ України Б.Тарасюка до Іспанії у лютому 1995 року відбулися зустрічі з Держсекретарем з питань ЄС Карлосом Вестендорпом і Держсекретарем з питань зовнішньої політики Франсіско Вітьямом. Головна увага у ході цього візиту була приділена питанням майбутнього головування Іспанії в ЄС. Наступним кроком у розвитку двосторонніх відносин було заснування у червні 1995 року Посольства України в Мадриді [16].

У подальший період спостерігається розвиток відносин на високому та найвищому рівні між політичними лідерами України та Іспанії, міжпарламентські зв'язки, контакти між міністерствами, відомствами та іншими органами виконавчої влади. проходили робочі зустрічі міністрів закордонних справ України та Іспанії в рамках міжнародних та європейських форумів, а також двосторонні політичні консультації між МЗС двох країн.

Важливою подією двосторонніх відносин став державний візит до Іспанії Президента України Л.Д. Кучми 7 жовтня 1996 року. Упродовж цього візиту була підписана низка двосторонніх угод: Договір про дружбу і співробітництво між Україною та Іспанією, Угода про економічне та промислове співробітництво, Угода про повітряне сполучення, Угода про співробітництво в галузі освіти, науки і культури, Угода про соціальне забезпечення громадян. Президента України Леоніда Кучму прийняв Король Іспанії Хуан Карлос I, який підтвердив підтримку майбутньої інтеграції України в ЄС, а також схвально оцінив підписання 14 січня 1994 року президентами трьох держав (України, США та Росії) тристоронньої заяви, відповідно до якої Україна, зокрема, підтвердила своє зобов'язання приєднатись до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї [10].

Таким чином, можемо підкреслити, що Україна займає окреме місце у зовнішньополіти-

чних пріоритетах Іспанії та є одним з ключових факторів регіональної та європейської безпеки.

На початку XXI ст. спостерігалось певне охолодження відносин, що пояснювалось відходом Іспанії від проєвропейського курсу та орієнтацією на більш глибоке партнерство з США. Однак, починаючи з 2004 року спостерігається посилення взаємодії між парламентами і відомствами України та Іспанії. Так, глави зовнішньополітичних відомств обох країн регулярно зустрічалися в рамках міжнародних заходів, двічі на рік проводились двосторонні політичні консультації на рівні директорів департаментів та заступників міністра.

Впродовж 2007 року обмін візитами міністрів закордонних справ України та Іспанії (міністр закордонних справ Іспанії відвідав Україну в червні, а його колега здійснив візит у відповідь в листопаді - це був перший візит міністра закордонних справ України до Іспанії з 1994 р.) створив передумови для виведення двосторонніх відносин на якісно новий рівень. Під час зустрічі у листопаді міністри А.П. Яценюк та М.А. Моратінос підписали Меморандум про співробітництво між Міністерством закордонних справ України та Міністерством закордонних справ і співробітництва Королівства Іспанія з метою наближення України до Європейського Союзу [5]. За цим Меморандумом, Україна та Іспанія продовжать співробітництво, враховуючи «бажання Міністерства закордонних справ Королівства Іспанії зробити свій внесок в успіх процесу трансформації та реформ в Україні, спрямованих на подальше зближення України з Європейським Союзом, шляхом надання досвіду у сфері євроінтеграції, а також посилення двосторонніх відносин загалом» [5].

Таким чином, були встановлені конкретні механізми державної та недержавної співпраці та створені передумови для передачі Україні досвіду Іспанії в процесі європейської інтеграції.

У 2008 році Україна та Іспанія домовилися про план заходів щодо співпраці між міністерствами закордонних справ, з метою залучення України до Європейського Союзу. Двосторонні консультації з питань європейської інтеграції відбулися в Мадриді 6 лютого на рівні директорів відомств іноземних справ. Україна була представлена Олександром Тараненком, виконуючим обов'язки директора Департаменту по Європейському Союзу, в той час як Іспанія була представлена в особі Альфонсо Діес Торреса, директора інтеграції та координації загальних економічних питань міністерства закордонних справ Іспанії. Обидві сторони погодилися на план заходів щодо реалізації меморандуму про співпрацю, що було підписано 2007 року між відомствами закордонних справ з метою залучення України до Європейського Союзу [18, с.20].

У ході зустрічі сторони також обговорили актуальні питання, що стосуються співробітництва між Україною та Європейським Союзом, зокрема, хід переговорів щодо нової, розширеної угоди про співпрацю між Україною та ЄС, стан реалізації плану дій між Україною та ЄС, і здійснення угоди про спрощення візових процедур, та подальші перспективи скасування віз для українських громадян [18, с. 21]. Адже, найочевидніші сфери, в яких Іспанія та Україна повинні поглибити свою співпрацю – це міграція та візова політика. Сьогодні в Іспанії працюють понад 80 тисяч українців і 64 відсотків з них працюють нелегально. Саме тому, обидві країни повинні не тільки забезпечити повне дотримання їхніх прав, а й офіційну підтримку, щоб зробити українські громади в Іспанії чинником, який сприятиме розширенню двосторонніх зв'язків. Ці спільні зусилля будуть приносити реальну додану вартість в оцінці ходу реалізації угоди, розкриваючи існуючі проблеми і шукати можливі шляхи виходу.

Оскільки Україна застосовує безвізовий режим до іспанців, що є дуже позитивним елементом для двосторонніх зв'язків, потрібно забезпечити якомога ефективніше дотримання Іспанією своїх шенгенських зобов'язань, що водночас, уможливить безперешкодний в'їзд туристів, студентів, підприємців, науковців та інших відвідувачів з України до Іспанії з якомога коротшим періодом очікування та меншими бюрократичними перепонами.

В ході консультацій О.Тараненко також зустрівся з генеральним секретарем МЗС Іспанії М.Наварро. Генеральний секретар підтвердив готовність Іспанії поглиблювати співпрацю з Україною з європейських питань, зокрема, з реалізації проєктів інституційного розвитку. Представники обох країн відзначили важливість продовження регулярної співпраці між Україною та Європейським Союзом у сфері поставок енергоносіїв та енергетичної безпеки [10].

Наслідком зустрічей та консультацій на рівні міністерств закордонних справ стало підписання 12 травня 2009 року важливої для обох держав Угоди щодо врегулювання та впорядкування трудових міграційних потоків. Угода спрямована на регулювання трудових міграційних потоків між двома країнами, створення правових гарантій для ефективного здійснення права трудящих-мігрантів, запобігання нелегальній міграції, а також поглиблення співробітництва і дружби між двома країнами [22]. Документ визначає категорії працівників, які будуть мати право на роботу, порядок отримання пропозицій про роботу, відбору та найму працівників, отримання ними необхідних візових документів та дозволів на проживання і роботу, умови праці та соціальні гарантії для співробітників, механізм повернення працівників до держави походження,

спеціальні положення, що стосуються сезонних робітників, а також процедури співпраці між компетентними органами Договірних Сторін в ході здійснення угоди [21]. Варто зазначити, що Україна ратифікувала угоду з Іспанією про трудову міграцію, а Верховна Рада зареєструвала проект закону про ратифікацію угоди між Україною та Іспанією щодо регулювання трудових міграційних потоків між двома країнами. Отже, ми можемо спостерігати активну співпрацю між Україною та Іспанією у сфері міграції та візової політики.

У листопаді 2009 року в Україні з офіційним візитом перебував міністр закордонних справ і співробітництва Іспанії М.А. Моратінос. У ході візиту було досягнуто домовленості, що відносини у політичній та торговельно-економічній сферах необхідно активізувати і піднести на вищий щабель. М.А. Моратінос дообіцяв, що за період іспанського головування в ЄС буде зміцнений механізм «Східного партнерства» як корисний інструмент двостороннього та багатостороннього співробітництва, який дасть новий поштовх відносинам ЄС зі своїми східними сусідами [10]. Результатом зустрічі стала Спільна заява про зміцнення співробітництва між МЗС України та МЗС Королівства Іспанія. Таким чином, МЗС обох країн продовжуватимуть проводити консультації з питань відносин у двосторонній, багатосторонній та європейській сферах, відносин України та НАТО, а також енергетичної безпеки, розвитку енергетичних мереж, відновлювальної енергії та управління енергетичними ресурсами.

Слід зазначити, що іспансько-українське співробітництво у сфері європейської енергетичної політики є порівняно новою темою в європейському контексті і в яку обидві країни можуть зробити внесок у вигляді дуже різних поглядів і досвіду: Україна - про свої відносини як постачальника з Росією та прокладання нових трубопроводів у Східній Європі; Іспанія - про свій унікальний досвід відносин з постачальниками газу: арабських, африканських і латиноамериканських країн. Обидві країни є великими споживачами та транзитерами.

У рамках робочих зустрічей представників МЗС обох країн особливу увагу було приділено зустрічі між Україною та Європейським Союзом під час головування Іспанії в ЄС у першій половині 2010 року. М.А. Моратінос запевнив, що під час головування в ЄС Іспанія готова взяти співпраці між Україною та ЄС, зокрема щодо завершення переговорів щодо Угоди про асоціацію, а також безвізового діалогу [18, с. 21].

У січні 2010 року під час робочого візиту П.О. Порошенка були обговорені питання спрощення візового режиму, проблеми видачі віз та правового і соціального захисту українців, які живуть в Іспанії. У ході візиту було укладено

угоду між Україною та Іспанією про взаємне визнання та обмін водійських прав. Зазначена угода стала першою угодою подібного типу, яку Україна уклала з іноземною країною. Відтепер громадяни України, які легально мешкають на території Іспанії, зможуть отримати іспанське посвідчення водія за спрощеною процедурою [14]. Слід відмітити, що 7 квітня 2011 р. в Мадриді відбулися консультації на рівні технічних експертів Державного Департаменту автомобільної інспекції МВС України та Головного департаменту дорожнього руху МВС Іспанії з технічних питань реалізації Угоди між Україною та Іспанією про взаємне визнання та обмін національних посвідчень водія [8].

За результатами консультацій досягнуто домовленостей щодо невідкладних заходів для започаткування обміну українських посвідчень водія на іспанські посвідчення в рамках імплементації згаданої Угоди.

Таким чином, упродовж всього періоду становлення та розвитку двосторонніх відносин відбувається зміцнення стосунків між Україною та Іспанією, де велика увага приділяється співпраці України та ЄС.

Цього року продовжується активна співпраця між Україною та Іспанією, про що свідчить зустріч міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка з міністром закордонних справ та співробітництва Іспанії Трінідад Хіменес, яка мала місце в Королівстві Іспанії 9 березня 2011 року.

У ході робочого візиту сторони обговорили питання підготовки майбутнього візиту Президента України В.Ф. Януковича в Іспанію, який має надати потужний політичний сигнал для подальшої інтенсифікації двохсторонніх відносин України та Іспанії. К.Грищенко і Т.Хіменес наголосили на обопільній зацікавленості в активізації політичного діалогу та поглибленні співробітництва між Україною та Іспанією у торговельно-економічній, інвестиційній, культурно-гуманітарній та інших сферах. На думку міністрів, цьому, зокрема, сприятиме проведення у квітні 2011 року в Києві II засідання Міжурядової українсько-іспанської комісії з торговельно-економічного співробітництва [20].

Міністр закордонних справ України переконаний, що ця зустріч буде важливим кроком для поглиблення нашої торгівлі, розвитку економічних зв'язків та відкриття інвестиційних можливостей. Варто зазначити також, що особливу увагу сторони приділили співробітництву в рамках підготовки та проведення в Україні фінальної частини Євро-2012. К.Грищенко підкреслив, що Україна дуже зацікавлена у співпраці з іспанською стороною, оскільки Іспанія має величезний досвід у таких проектах, а саме розвитку інфраструктури, будівництва

готелів, використання альтернативних джерел енергії тощо [20].

Іспанська сторона позитивно оцінила стан співробітництва між Україною та Європейським Союзом та висловила готовність надавати сприяння переговорному процесу щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і виконання Плану дій щодо безвізового режиму поїздок громадян. Т.Хіменес зазначила, що Іспанія бачить Україну в Європейському Союзі і не уявляє ЄС без України. Вона також підкреслила, що впевнена в тому, що Україна може бути частиною ЄС і Іспанія буде допомагати Україні у євроінтеграційних прагненнях [16].

Варто відмітити, що під час переговорів сторони також обговорили питання розбудови та розширення договірно-правової бази двосторонніх відносин, захисту прав та інтересів українських громадян, що проживають в Іспанії, поглиблення культурно-гуманітарного співробітництва, в тому числі в контексті можливого відкриття в Києві центру Інституту Сервантеса, а в Іспанії – Українського культурного центру. К.Грищенко зазначив, що Україна зацікавлена у відкритті центру Інституту Сервантеса, що безперечно відіграє позитивну роль у розвитку двосторонніх відносин у сфері культури, освіти та науки.

У рамках робочого візиту в Іспанію міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко виступив у Дипломатичній академії при МЗС Іспанії. У своєму виступі міністр поінформував присутніх про сучасний стан двосторонніх відносин між Україною та Іспанією, окреслив основні напрямки зовнішньої політики України та пріоритети головування нашої держави у Комітеті Міністрів Ради Європи у цьому році та в рамках ОБСЄ у 2013 році. Міністр наголосив на незмінності стратегічного курсу нашої держави щодо європейської інтеграції [8].

Таким чином, на сьогодні ми можемо спостерігати активний процес подальшого співробітництва між двома країнами, обмін візитами міністрів закордонних справ України та Іспанії позитивно впливають на двосторонні відносини на вищому рівні.

Отже, в ході розбудови двосторонніх відносин Україна та Іспанія досягли певних успіхів. Проте українсько-іспанські відносини не позбавлені проблем. Одним з факторів, що гальмує розвиток співробітництва, є обережність, з якою іспанське керівництво відноситься до України. Це демонструє відмінність задекларованого рівня підтримки нашої держави на міжнародній арені від фактичного рівня, який залишається

досить низьким. Це пояснюється декількома причинами. По-перше, географічним фактором, який змушує обидві країни зосередитися на розбудові стосунків з географічними сусідами. І в питанні європейської інтеграції, Іспанія послідовно підтримує ідею розширення ЄС на південь, а не на схід. По-друге, присутністю в українсько-іспанському діалозі «російського» фактора. Встановлені ще за радянських часів російсько-іспанські контакти сьогодні знаходяться на досить високому рівні і певним чином детермінують відносини Королівства з країнами пострадянського простору. Показовим є те, що за останні роки Глава Королівства Іспанії Хуан Карлос I тричі відвідав Російську Федерацію, в той час як запланований з 1997 року візит до України досі залишається нереалізованим. І по-третє, фінансова криза 2008-2009 рр. змусила країни світу зосередитися на внутрішніх проблемах та звузити напрямки зовнішньополітичної співпраці, залишивши тільки життєво необхідні.

Проте, попри зазначені проблеми, сьогодні існує достатньо сфер для розвитку подальшого співробітництва і налагодження інтенсивної співпраці та обміну досвідом. Це обумовлюється схожістю комплексу проблем, які присутні в Україні та Іспанії, а саме: становлення і розвиток демократії, мовне розмаїття, проблеми у південних регіонах, боротьба зі злочинністю та ін. Обмін досвідом у вирішенні цих проблем допоможе знайти їх ефективне вирішення.

Для України дуже корисним буде вивчення досвіду Іспанії у сфері адміністративного управління регіонами. Ознайомлення з іспанськими досягненнями допоможе не тільки полегшити впровадження адміністративної реформи в Україні, але й установити контакти на локальному рівні між адміністративними одиницями, що позитивно вплине на міждержавні відносини у цілому.

Таким чином, сьогодні спостерігаємо досить позитивний динамічний розвиток взаємовідносин між Україною та Іспанією. Певні проблеми, такі як відставання фактичного рівня підтримки на міжнародній арені Іспанією України від задекларованого, обережність іспанського керівництва та врахування ним «російського» фактора у відносинах з Україною, зосередженість на внутрішніх проблемах та ін., пригальмовують розвиток відносин. Однак, слід зазначити, що для України європейський вибір є пріоритетним, міждержавні відносини з країнами Західної Європи, в тому числі з Іспанією, повинні залишатися у полі зору вітчизняних політиків.

1. Анিকেєва Н. Испания в современном мире: 1976-2004 гг. / Н. Анিকেєва. – М., 2007. - 280 с.
2. Василенко С.Д. Україна: геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі: Монографія. – Одеса: ОДМА, 2006. – 208 с.

3. Копійка В. Проблеми вступу Іспанії та Португалії до європейських співтовариств / В. Копійка // Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2002. - Вип. 22 (Частина II). - С. 182-191.
4. Манжола В. Україна у двосторонніх відносинах з провідними країнами світу // Зовнішня політика України: Стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г. Перепелиці. - К., 2009. - С. 265-285.
5. Меморандум про співробітництво між МЗС України та МЗС Королівства Іспанії з метою наближення України до Європейського Союзу від 16 листопада 2007 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3Farg>
6. Михальченко М.І. Україна як історична реальність: запальний грезень Європи. - К., 2004. - 487 с.
7. Новини посольства України в Королівстві Іспанія від 20 березня 2007 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт посольства України в Королівстві Іспанія. - Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/news/print/4017.htm>
8. Новини посольства України в Королівстві Іспанія від 7-10 квітня 2011 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт посольства України в Королівстві Іспанія. - Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/news/>
9. Педро Поятос. Інтерв'ю Посла України в Іспанії А.Щербі газети "La Razón" (Іспанія), 31 жовтня 2010р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.larazon.es/noticia/2541-antonioly-scherba-esperamos-que-en-2012-espana-juegue-la-final-de-la-eurocopa-en-kiev>
10. Політичний діалог між Україною та Королівством Іспанія [Електронний ресурс] Офіційний сайт посольства України в Королівстві Іспанія. - Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/2009.htm>
11. Спільне комюніке про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Королівством Іспанія від 30 січня 1992 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=724_015.
12. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти Ф.М. Рудич, Р.В. Балабан, О.П. Дергачов та ін. - К.: МАУП, 2002. - 488 с.
13. Україна- ЄС: на шляху до нового формату відносин: матеріали міжнародного «круглого столу» 24 квітня 2008 р., Київ / від. ред. Б. Парахонський - К.: НІПМБ, 2008. - 160 с.
14. Хосе Грау. Інтерв'ю Міністра закордонних справ України Петра Порошенка газеті "ABC" (Іспанія) 12 січня 2010 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/publication/content/38101.htm>
15. Mary Farrell. Spain in the EU: The Road to Economic Convergence. - Palgrave Macmillan, London, 2001. - 286 p.
16. Página oficial del Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.maec.es/es/Home/Paginas/HomeEs.aspx>
17. Rae Simons. Spain. The European Union: Political, Social, and Economic Cooperation.- Mason Crest Publishers, US, 2005. - 88p.
18. República de Ucrania. Monografía. Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación. - Madrid, 2010. - 27 p.
19. Tanja A. Börzel. States and Regions in the European Union: Institutional Adaptation in Germany and Spain (Themes in European Governance). - Cambridge, 2002. - 284 p.
20. <http://news.ub.ua/9133-ispaniya-gotova-dopomogti-ukrayini-v-evrointegraciynih-pragnennyah.html>
21. <http://www.ukrainians.ca/immigration/6606-ukraine-spain-visa-system.html>
22. <http://www.nrcu.gov.ua/index.php?id=148&listid=130654>

РЕЗЮМЕ

УКРАИНСКО-ИСПАНСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Гуляк Н.С., Тыщук А.Г. (Ужгород)

В статье исследуется установление и развитие сотрудничества между Украиной и Испанией в процессе европейской интеграции. Представлена эволюция развития двусторонних отношений, анализируются основные проблемы и очерчиваются перспективные направления межгосударственных взаимоотношений.

Ключевые слова: Украина, Испания, межгосударственные взаимоотношения, Европейский Союз, инте-

SUMMARY

UKRAINIAN - SPANISH RELATIONS IN THE PROCESS OF EUROPEAN INTEGRATION

N. Talapko, A. Tyshchuk (Uzhhorod)

The article deals with the formation and development of cooperation between Ukraine and Spain in the process of European integration. The author offers the evolution of bilateral relations development, analyzes problems and outlines perspective directions of interstate relations.

Key words: Ukraine, Spain, interstate relations, European Union, integration.

УДК (949437.1/2) "2004-2005":316.422

РОЗВИТОК ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ І ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ (2004 – 2005 рр.)

Корсак Р. В. (Ужгород)

В данній статті розглядаються зміни в економічній, політичній орієнтації України, проблеми зовнішньої політики молодій незалежній державі протягом 2004–2005 рр. Дається аналіз євроінтеграційним прагненням України у співробітництві з Європейським Союзом та Північноатлантичним альянсом.

Ключові слова: трансформація, економіка, ЄС, НАТО, Україна, Польща, Чехія.

Внутрішньополітичне життя в Україні постійно загострювалось з самого початку ХХІ ст. Політична ситуація в Україні 2004 р. була своєрідною: 20 квітня 2004 р. Верховна Рада України ратифікувала підписану 19 вересня 2003 р. Угоду про формування Єдиного економічного простору (ЄЕП). Ідея ЄЕП викликала гострі дискусії в українському політикумі і суспільстві. Прихильники ЄЕП твердили про відновлення господарських зв'язків, збереження доступу до російських енергоносіїв, навіть – про те, що членство в ЄЕП сприятиме вступу України до Євросоюзу. Противники ЄЕП на це зауважували, що ніхто штучно не розривав зв'язків з країнами СНД, бо вони існували всупереч економічній доцільності, що Росія практично закрила свої ринки і в 1997 р. перейшла на світові ціни за енергоносії, що ЄЕП за економічним потенціалом поступається Євросоюзу. Євросоюз зреагував на створення ЄЕП заявою, що таке об'єднання створить певні перешкоди країнам на вступ до СОТ, не поліпшить торговельно-економічного співробітництва України з ЄС, викличе труднощі під час переговорів з Євросоюзом про торгово-економічне співробітництво [2, с.669-671].

Особливо загострилась в Україні внутрішньополітична ситуація в 2004 р. у зв'язку з наближенням терміну виборів президента, ходом передвиборної компанії та фальсифікацією результатів виборів. Серед чинників, що спричинили масові виступи громадян у 2004 р. були: порушення законодавства і корумпованість владних структур; тінізація і криміналізація економічних процесів; формування кланово-олігархічного режиму Л. Кучми; боротьба

фінансово-олігархічних кланів в економічній сфері; різке зниження довіри до влади; відсутність політично відповідальної влади; обмеження прав людини, маніпулювання громадською думкою і обмеження на висловлювання власних поглядів і думок; блокування процесів формування громадянського суспільства; усвідомлення значною частиною українців своїх етнічних, політичних і економічних інтересів, що знайшло прояв у невдоволеності хитаннями, невизначеністю і непослідовністю зовнішньої політики правлячого кланово-олігархічного режиму і т. п.

Висунення національно-патріотичними силами єдиного кандидата на пост президента В. Юшенка, який користувався високим рівнем громадської довіри, викликало занепокоєння в правлячих колах. Почалась кампанія його дискредитації, обмеження доступу до масмедіа, нагнітання протистояння східних областей західним областям України і т. ін. Результати другого туру виборів (21.11.2004 р.) були сфальсифіковані на користь провладного кандидата, було виявлено понад 11 тис. порушень. Результати другого туру визнано Верховною Радою України такими, що не відповідали волевиявленню народу. У результаті третього туру президентських виборів переконливу перемогу здобув В. Ющенко [2, с.589-606].

Перемога демократичних сил в Україні сприяла подальшому зближенню позицій України і ЄС. На засіданні круглого столу „Новий Україні – нову зовнішню політику” на початку 2005 р. Надзвичайний і Повноважний Посол Чехії в Україні К. Штідл заявив: „Ми в Чехії розуміємо, що Україна вибирає новий курс на